

Projekt REFRESH posílí region

S proměnou Moravskoslezského kraje na chytrý a zelený, ale také soudržný region pomáhá projekt REFRESH, který naplno odstartoval letos v únoru a je díky dotaci 2,5 miliardy korun z Operačního programu Spravedlivá transformace největším v historii VŠB – Technické univerzity Ostrava (TUO). Není náhoda, že vedle energetiky či nových materiálů vědci zaměřili svoji pozornost rovněž na **výzkum a vývoj ve prospěch automobilového průmyslu.**

Členové spolupracujících týmů VŠB-TUO s děkanem FEI Janem Platošem (první zprava) a společností Valeo v čele s generálním ředitelem R&D centra Valeo Praha Leošem Dvořákem (třetí zleva)

Foto: VŠB-TUO

K transformaci v důležitých oblastech mají v Moravskoslezském kraji v rámci programu REFRESH přispět výsledky špičkové vědy ve čtyřech živých laboratořích, kde jsou vědci od počátku v úzkém propojení se studenty, firmami i veřejnou správou. Vzhledem k tomu, že je tento kraj možné označit za jednu z tuzemských bašt autoprůmyslu a že zdejší výzkumníci s místními

firmami dlouhodobě spolupracují, je logické, že se vědci vedle energetiky či nových materiálů zaměřili rovněž na výzkum a vývoj ve prospěch automobilového průmyslu. Výsledky a aktivity Industry 4.0 & Automotive Lab (IAL), jedné ze součástí projektu, mohou tento sektor ještě dále posílit. Klíčovými slovy jsou přitom automatizace a digitalizace.

„Moravskoslezský kraj je průmyslově orientovaný a aktuálně dochází k transformaci těžebního a hutního průmyslu na komunikační a informační technologie, což se propisuje do technického vývoje automobilů i do výrobního procesu. Autoprůmysl je zde výrazně zastoupen, proto je zřejmé, že toto téma nemohlo chybět ani v projektu REFRESH. Vzniká zde řada

poboček významných společností s vývojovými kapacitami a naše laboratoř pomáhá jak k rozvoji know-how technického vývoje, tak ke zlepšení výrobního procesu," uvádí vědecký ředitel IAL Petr Šimoník z Fakulty elektrotechniky a informatiky VŠB-TUO, který je rovněž místopředsedou představenstva Národního centra Průmysl 4.0.

Technický vývoj vozů, výroba i provoz

Zacílení aktivit je široké. Obsáhne problémy spojené s vývojem částí a elektronických systémů, zejména hardware a software, samotnou výrobou i technologiemi prostředí, v němž je vozidlo provozováno. To vše v úzkém propojení s firmami tak, aby mohly být zohledněny potřeby moderního autoprůmyslu. Toto provázání a vytvoření nového inovačního ekosystému je posláním projektu REFRESH. Výzkumníci z IAL jsou v úzkém kontaktu s řadou hráčů, například OEM firmami Tatra Trucks a Škoda Auto, Tier 1 společnostmi, jako je Forvia Hella, Valeo, Vitesco Technologies, či s výrobci čipů a počítačových systémů onsemi a NXP.

Ačkoliv se pozornost věnuje i novým materiálům a aditivním technologiím včetně 3D tisku, těžiště výzkumu míří spíše do oblastí umělé inteligence, zpracování velkých dat, optimalizace SW algoritmů či digitalizace výroby. Aktivity jsou rozděleny do šesti výzkumných programů: Smart Manufacturing, Modelování, simulace a optimalizace, Komunikační technologie, Autonomní doprava, e-mobilita a prostředí, Robotické a mechatronické systémy a Aditivní technologie.

Od řízení kvality až po zavádění inovací

Vzhledem k širokému zaměření IAL si vědci určili řadu cílů. Jedním z nich je přispět ke zlepšení řízení kvality vývoje automobilových systémů pomocí nejmodernějších přístupů. Nejde o hmatatelný produkt, ale o specifické procesy, kdy je nutné zavádět a inovovat normy a přistupovat s pomocí digitalizačních nástrojů k řízení kvality a řešení kybernetické bezpečnosti.

„Cílem je, aby firmy dosáhly určité úrovně kvality vývoje a mohly se jí prokázat. To je podmínka pro to, aby byly akceptovatelné pro spolupráci s dalšími partnery. Tuto oblast není radno opomíjet. Pokud se tak děje, firmu to dříve či později stejně dožene.“

upozorňuje Jakub Štolfa, expert IAL na funkční bezpečnost a kvalitu.

Systém pro „poslušná auta“ i pozorný „průzkumník“

Dalším úkolem je vývoj a inovace samotných systémů a výzkum řídicích metod, které reagují na současnou poptávku po e-mobilitě, respektive propojené, kooperující a autonomní mobilitě. Výzkumníci spolupracují s firmami, které řeší všechny úrovně automatizace. V této oblasti se již mají vědci čím pochlubit. Zkoumají a vyvíjí systémy pro automatizované řízení nákladních vozů Tatra.

Jedním z produktů je 1. generace systému Drive by Wire (DbW) pro vozy Tatra Force. *„Jedná se o novou koncepci řídicí jednotky umožňující úplné ovládnutí jízdních funkcí nových prototypů Tatra. Aktuálně ve spolupráci se společnostmi Tatra a DEVINN připravujeme výzkumné aktivity pro dosažení vzdálené ovladatelnosti a vyšších úrovní automatizace vozidel Tatra bez asistence řidiče za volantem, například v uzavřeném provozním prostředí,“* vysvětluje Petr Šimoník, který s týmem Mobility Lab VŠB-TUO stál u vývoje tří generací DbW Car a první generace DbW Truck. Tyto systémy využívá například Valeo v Česku, Německu a v Japonsku či Fakulta elektrotechnická ZČU v Plzni.

K významným nástrojům pro vývoj a výzkum bezpečné autonomní mobility patří sofistikované senzorické systémy pro sběr percepčních dat. I v tomto ohledu mají

Valeo Ray integrován na experimentálním vozidle; systém pro sběr percepčních datových sad vyvinutý na VŠB-TUO (IAL) ve spolupráci s R&D centrem VALEO Praha

Foto: VŠB-TUO

Projekt REFRESH vytváří nový inovační ekosystém.

Člen výzkumného týmu VŠB-TUO (IAL) pracující na vývoji virtualizované scény pro provoz propojených, kooperujících autonomních vozidel

Foto: VŠB-TUO

třeba realizovat sběr a zpracování dat z velkého množství senzorů či přenosu obrazových dat v rámci procesů Edge Computingu, při centralizaci hodnocení povrchových vad výrobků a dalších úlohách. Dále v rámci technického vývoje pro komunikaci s experimentálními vozidly v dálničních koridorech i pro aplikace s vysokými nároky na bezdrátový přenos datových sad z vývojových vozidel na testovacích polygonech.

Nejen vývoj inovací, ale výchova odborníků

Při výzkumu s velkým přesahem do praxe v rámci IAL se propojují odborníci řady velmi specifických profesí – od softwarových a hardwarových architektů a vývojářů přes specialisty na funkční bezpečnost a řízení kvality vývoje až po experty na modelování, simulace a verifikační a validační testování. Mnohé z těchto profesí se na tuzemském pracovním trhu zoufale nedostávají. A právě v tom může hrát velmi pozitivní roli spolupráce průmyslu s univerzitou.

„V regionu působí velcí výrobci automobilů, dodavatelé systémů, dodavatelé částí systémů i základních součástek. Nacházejí se zde vývojová a testovací centra. Nejde mnohdy o žádné montovny, ale sofistikovaná pracoviště s přidanou hodnotou, která potřebují nejen inovace, ale i specializované zaměstnance. Stavíme na dlouhodobé spolupráci s těmito firmami, pro něž navíc vychováváme odborníky – naše absolventy. Studijní programy na VŠB-TUO jsme transformovali tak, aby byly na evropské úrovni a naši absolventi byli žádaní v regionálních i nadnárodních firmách v oblasti konkurenceschopného autoprůmyslu,“ uzavírá Petr Šimoník.

Viděno z druhé strany, rozvíjející se firmy v Moravskoslezském kraji nabídnou mladým kvalifikovaným lidem perspektivu dobrého uplatnění. Boj s odlivem mladých lidí z kraje je rovněž jedním z důležitých cílů projektu REFRESH.

Více o projektu na <https://www.smaragdova.cz/refresh/media/>

Tým VŠB-TUO

vědci z IAL velký kus práce za sebou. Systém Valeo Ray 1. generace, jehož vývoj v Ostravě realizovali, slouží jako referenční systém pro výrobce senzorů sledování provozního okolí, zejména kamerových a lidarových systémů. Jedná se o unikátní zařízení umístované na střechu experimentálního automobilu. Technologie předzpracovává a ukládá unikátní datové sady z požadovaných jízdních kampaní, které jsou žádány vývojáři a vědci zabývajícími se ADAS a vyššími úrovněmi automatizovaného řízení.

Vstříc trendu softwarově definovaných vozidel

Neméně zajímavou oblastí zájmu ostravských vědců jsou nové architektury softwarově definovaných vozidel (SDV). Ty představují moderní přístup k designu a řízení vozidel, kde software hraje klíčovou roli při definování a řízení funkcionalit vozidla. Tento přístup se výrazně liší od tradičních vozidel, kde byly funkce a systémy pevně integrovány do hardwaru. V brzké budoucnosti tak současnou změť až stovek elektronických systémů nahradí centralizovaná architektura, kdy se veškerá data budou prostřednictvím zónových radičů dostávat do tří centrálních počítačů.

„Propojili jsme se s významnými výrobci automobilů a jejich dodavateli v Evropě a také se zahraničními univerzitami a v rámci projektu Horizon Europe pracujeme na problematice SDV. Spolupracujeme na vývoji nových architektur, vývoji jejich demonstračních aplikací, provádění provozních analýz a poskytování vysokoškolského vzdělávání SDV. Díky projektu REFRESH vzniká nové zázemí pro výzkum včetně testovacího polygonu přímo v kampusu univerzity s pokrytím 5G sítí pro aplikace s vysokými nároky na zabezpečenou autonomní mobilitu. Zhruba za dva roky tak budeme moct první aplikace testovat v kampusu, v uzavřeném prostředí bez ohrožení veřejnosti,“ doplňuje Petr Šimoník.

Bez 5G to nepůjde ve výzkumu ani při testování

Podle odborníků je nezbytné pokročit ve využití páté generace mobilních sítí (5G) pro vývoj i výzkum. Tedy všude tam, kde lze těžit z výhod těchto sítí, jimiž jsou vysoká rychlost přenosu s nízkým zpožděním a vysoký objem přenášených dat.

Cílem je pomáhat zavedení aplikací 5G tam, kde budou sloužit. V oblasti automotive je to například při přenosu dat ve výrobním procesu, kdy je